

Den svenske hær 1939-1945 - Infanteriet

Indledning

Baggrunden for denne beskrivelse af den svenske hær under Anden Verdenskrig er ønsket om at undersøge, hvorledes de svenske enheder, der kunne have deltaget i Operation Rådta Danmark, var udrustet og organiseret.

Svensk parade, ca. 1943.

Fra Kilde 9.

I perioden udviklede det svenske forsvar sig til en ganske slagkraftig styrke, om end den forsvarsordning, som blev vedtaget i 1942, reelt først kvantitativt og kvalitativt var på plads efter krigens afslutning.

Ved krigens slutning talte hæren 300.000 mand, organiseret i bl.a. 10 infanteridivisioner og 3 panserbrigader.

Billedet giver et spændende indtryk af tidens kampvogne, panservogne, tungt artilleri (*15,2 cm Kustartilleripjäs m/37* og *Terrängdragbil m/Skoda* [1](#)) og en cyklistenhed.

Bemærk

Med mindre andet er anført stammer de efterfølgende illustrationer af håndvåben og tunge våben fra Kilde 7.

Organisation

*Principskitse:
Kommandostander for
chefen for 1. Division.*

Egen tilvirkning
efter Kilde 2 [2](#)).

Sverige var i 1943 opdelt i 7 militærregioner (*militärområder*), som omfattede i alt 67 lokalforsvarsafsnit (*försvarsområder*). Militærregionen organiserede 1-2 divisioner, lokalforsvarsenheder og korpsenheder. Den datidige svenske betegnelse for en division var *fördelning*.

1. Division, ca. 1943

Divisionen, der var en af de enheder, der indgik i planerne for Operation Rædda Danmark, var organiseret således:

- Stab og stabsskompagni
- *Norra skånska infanteriregementet* (I 6) - cyklistregiment
- *Kronobergs regemente* (I 11) - motoriseret infanteriregiment
- *Norra Smålands regemente* (I 12)
- *Wendes artilleriregemente* (A 3)
- 1. Afdeling/ *Skånska kavalleriregementet* [3](#)) (K 2) - rytterskadron, cyklisteskadron og panservognseskadron
- Ingeniørbataljon/*Göta Ingenjörskår* (Ing 2) - 2 kompagnier og 1 parkkompagni
- Panserværnskompagni - muligvis udrustet med 57 mm kanoner (en "forstørret" 37 mm panserværnskanon)
- Luftværnsbatteri/ *Skånska luftvärnskåren* (Lv 4)
- Bevogtningsbataljon
- Telegrafkompagni/*Signalregementet*
- Trænbataljon/*Skånska Trängkåren* (T 4) - inkl. sanitetsenheder.

Et svensk infanteriregiment anno 1943

- Chef med stab
- Stabskompagni; heri forbindelsesdeling og træner
- Maskingeværkompagni (13. kompagni)
- Kanonkompagni (14. kompagni)
- 3 infanteribataljoner á 3 lette og 1 tungt kompagni

Et krigsstærkt regiment bestod i 1940 af ca.:

- 3.600 mand og 504 heste
- 264 hestetrukne vogne, heraf 21 trænvogne
- 60 lastvogne og 3 stabsvogne

Kilde 1 sammenfatter fordelingen af våben således, hvilket dog ikke helt stemmer med de organisatoriske oplysninger:

Regimentet i alt	3 bataljoner, hver med	
Middeltunge maskingeværer	42	Maskinkanoner 4
Luftværnsmaskingeværer	5	Luftværnsmaskingevær 1
Lette morterer	35	Middeltunge maskingeværer 10
Middeltunge morterer	18	Lette morterer 11
Tunge morterer	3	Middeltunge morterer 6
Panserværnskanoner	6	Panserværnsgeværer 11
Maskinpistoler	546	Maskinpistoler 149
Flammekastere	5	Automatgeværer 92

Forbindelsesdeling

Radiomænd, med 10 Watts bärbar radiostation m/39-43 [4](#)).

Foruden radiomateriel rådede forbindelsesdelingen også over felttelefonmateriel (telefoner, omstillingsborde, linjebygningsmateriel mv.)

Yderligere indgik et antal motorordnanser i forbindelsesdelingen.

Trænkompagni

Terrängbil m/42.

Fra Kilde 12.

Lastvognen er Volvos TLV141.

Fægtningstræn

Bagagetræn

Ammunitionsdeling
Sanitetsdeling
Forplejningsdeling
Transportdeling

58 lastvogne indgik i regimentets organisation fra 1942.

Infanteribataljonen

Bataljonen består af

- Bataljonsstab (ca. 50 mand)
- Stabskompagni, heri bl.a. en patruljedeling (*jäger pluton*)
- 1. Kompagni (*skyttekompagni*)
- 2. Kompagni
- 3. Kompagni
- 4. (tunge) Kompagni (*tungt kompagni*)

De lette infanterikompagnier

- Chef samt kommandogruppe og træner
- 4 delinger á delingstrop og 4 grupper
- Tung deling á 1 maskingeværsektion og 1 mortergruppe.

4 lette delinger

Delingstrop

4 grupper (Se også Tillæg - En infanterigruppe i 1944)

1 delingsfører
1 underofficer
2 ordonnanser
1 morterhold (47 mm morter m/40)
1 panserværnsgeværhold (20 mm m/42)

1 gruppefører (maskinpistol m/37-39)
1 næstkommanderende (6,5 mm gevær m/96 eller maskinpistol)
1 maskingeværskytte (6,5 mm let maskingevær m/37)
5 geværskytter (gevær m/96)
2 geværskytter (automatgevær m/42)

Særligt materiel i grupperne: 1 pigtrådssaks, 2 øksehakker og 6 spader.

*Svenske soldater krydser et vandløb, ca. 1944.
Fra Föreningen Beredskapstid 1939-1945.*

Soldat nr. 2 fra venstre bærer et let maskingevær m/37, mens soldaten yderst til højre antages at bære delingens panserværnsgevær m/42.

Soldaterne er iført stålhelm m/26.

9 mm maskinpistol m/37-39.

6,5 mm let maskingevær m/37.

Gevær m/38 var i princippet gevær m/96 med forbedrede sigtemidler; begge udgaver blev udleveret sideløbende.

6,5 mm gevær m/38.

*6,5 m finskydningsgevær m/41,
med kikkertsigte m/41.*

6,5 mm automatgevær m/42.

47 mm mortar m/40.

20 mm panserværnsgevær m/42.

Fra Kilde 13.

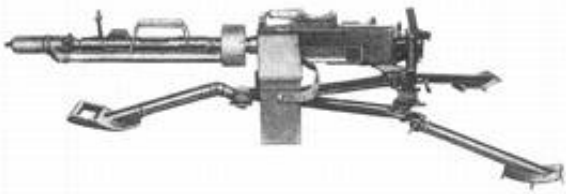
Panserværnsgevær m/42 blev indført fra 1944 og var et af de tidligste mandbårne rekylfri panserværnsvåben. Geværet vejede 11 kg og kunne gennembryde 40 mm panser på 100 m afstand.

For yderligere oplysninger om panserværnsgeværet, se henvisningen i Kilde 6.

Tung deling

Den tunge deling består af:

- 1 maskingeværsektion (to middeltunge maskingeværer m/36 (vandkølet) eller (fra 1943) m/42 (luftkølet))
- 1 mortarsektion (middeltung mortar m/29).

6,5 mm maskingevær m/42.

6,5 mm maskingevær m/36.

Maskingeværsektion

2 maskingeværgrupper

- 1 sektionsfører
- 1 underofficer
- 1 fodordonnans
- 1 menig
- 1 gruppefører
- 1 næstkommanderende
- 8 menige
- 1 middeltungt maskingevær m/36

8 cm mortar m/29.

Mortersektion

1 observatørhold	1 mortargruppe
1 sektionsfører	1 gruppefører
1 underofficer	1 næstkommanderende
1 officer	9 menige
1 underofficer	1 middeltungt mortar m/29
2 fodordonnanser	
3 menige	

Træn

- Ammunitionsvogn
 - Køkkenvogn
 - Bagagevogn
- Kilde 5 angiver, at trænet var hestetrukket, med hver vogn trukket af 2 heste.*

*Middeltung mortar m/29, sommeren 1943.
Fra Föreningen Beredskapstid 1939-1945.*

Bataljonernes tunge kompagnier

Bataljonernes tunge kompagnier består af:

- Chef og kommandogruppe
- Morterdeling á 2 sektioner á 2 mortargrupper (middeltung mortar m/29)
- Maskingeværsektion á 2 maskingeværgrupper (middeltung maskingevær m/36)
- Maskinkanondeling á 4 maskinkanongrupper (maskinkanon m/40).

20 mm maskinkanon m/40.

Mortersektion
2 observatørhold
2 mortargrupper

1 sektionsfører
1 underofficer
1 officer
1 underofficer
2 fodordonnanser
3 menige
1 gruppefører
1 næstkommanderende
9 menige
1 middeltung mortar m/29

Maskingeværsektion
2 maskingeværgrupper

1 sektionsfører
1 underofficer
1 fodordonnans
1 menig
1 gruppefører
1 næstkommanderende
8 menige
1 middeltung maskingevær m/36

Organisationen for maskinkanondivisionen foreligger ikke oplyst.

Regimentets maskingeværkompagni (13. Kompagni)

Transport af middeltung maskingevær, ca. 1939.

Fra Kilde 3.

Karren blev trukket af 1 hest, mens slæden blev trukket af 2 hunde.

Cyklistenheder og motoriserede infanterienheder har givet anvendt mere moderne transportmidler.

*Middeltungt maskingevær m/36, 1943.
Fra Föreningen Beredskapstid 1939-1945.*

Regimentets maskingeværkompani (*kulsprutekompani*) består af:

- Chef og kommandogruppe
- 3 delinger á 2 sektioner, hver med 2 maskingeværgrupper med 1 middeltungt maskingevær (m/36)

Sektionerne i maskingeværkompaniet var organiseret som sektionerne i bataljonernes tunge kompagnier.

Det middeltunge maskingevær fandtes også i en 8 mm udgave.

Regimentets kanonkompagni (14. Kompagni)

Regimentets kanonkompagni (*specialkompani*) består af:

- Chef og kommandogruppe
- Panserværnsdeling med 6 stk. 37 mm panserværnskanoner (m/38)
- Luftværnsdeling med 4 stk. maskingeværer i dobbeltaffutage (m/36)
- Pionerdeling, bl.a. med 5 stk. flammekastere m/41
- Maskinkanondeling med 4 stk. 20 mm maskinkanoner (m/40)
- Tung morterdeling med 3 stk. 120 mm morter (m/41) og 1 observatørhold.

Panserværnsdeling

37 mm panserværnskanon m/38.

Delingstrop **6 kanongrupper**

1 delingsfører
underofficerer
fodordonnanser
menige
1 gruppefører
1 næstkommanderende
1 fodordonnans
11 menige
1 panserværnskanon

Kilder nævner ikke delingstroppen specifikt.

20 mm maskinkanon m/40, i panserværnslavet m/40.
Fra Kilde 6.

Maskinkanondeling

Maskinkanonen var et *dual-purpose* våben - luftværn og panserværn i ét.

Indsat som panserværn kunne maskinkanonen monteres på en særlig panserværnslavet, en trefod, hvorved en meget lav skydestilling kunne opnås.

Når maskinkanonen var monteret i panserværnslavetten, kunne den kun skyde enkeltskud.

Luftværnsmaskingevær, ca. 1938.

Fra Kilde 1.

Luftværnsdeling

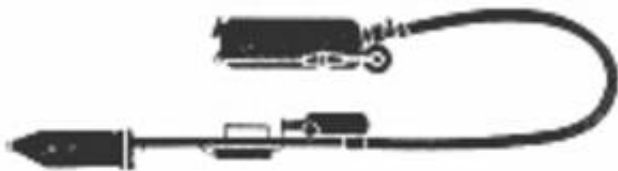
Delingstrop

4 luftværnsmaskingeværgrupper

- 1 delingsfører
- 1 underofficer
- 1 fodordonnans
- 1 gruppefører
- 1 næstkommanderende
- 5 menige
- 1 luftværnsmaskingevær i dobbeltaffutage

Luftværnsmaskingeværene kunne være af ældre model - m/14 (Schwarzlose) - eller den nyere m/36 (Colt-Browning).

Pionerdeling

Flammekaster m/41.

Fra Kilde 8.

Delingstrop

4 pionergrupper

- 1 delingsfører
- 1 underofficer
- 2 fodordonnanser
- 3 menige

1 gruppefører
1 næstkommanderende
10 menige

Pionerdelingen rådede over 5 flammekastere af typen *eldspruta m/41*.

Tung morterdeling

120 mm mortar m/41.
Fra Kilde 13.

Morteren var udviklet af den finske våbenfabrik *Tampella*, og havde i den finske hær betegnelsen m/40.

Svenske våbenfabrikker som Bofors og Husqvarna licensfremstillede morteren, hvis maksimale skudvidde var ca. 5 km.

Regimentets tunge morterdeling blev i april 1943 suppleret med et observatørhold med, antager jeg, tilhørende observations- og signalmidler.

Observatørholdet kunne være som det tilsvarende hold i de middeltunge mortarsektioner i infanterikompagnierne eller bataljonernes tunge kompagnier.

Motoriseret infanteri.

Fra Kilde 13.

Afslutning

Jeg er ikke p.t. klar over, om, og i givet fald hvorledes, organisationen af cyklistregimenter og motoriserede regimenter afveg fra den her anførte organisation.

Kilder

1. *Medborgarboken om folkförsvaret* af Erik Malmström (red.), Generalstaben, Stockholm 1939.
2. *Militärkalendern 1944*, Åhlén & Åkerlunds Förlag, Stockholm, 1943.
3. *Taschenbuch der Heere* af Kurt Passow, J.F. Lehman Verlag, München / Berlin, 1939.
4. *Andra världskriget och Sverige - Historia och mytbildning* af Jan Linder, Svenskt Militärhistoriskt Bibliotek, Luleå 2002, ISBN 91-974056-3-9.
5. *An Introduction to The Royal Swedish Army in WWII* af Ingólfur Björgvinsson.
6. Mats' Weapons Page - en god indgang til svenske våben (mest) og organisation (mindre). Se bl.a. siden beskrivelse af Panserværnsgevær m/42, 20 mm maskinkanon m/40 samt supplerende billedmateriale.
7. *Beskrivelser av polititroppenes våpen* af Vidar Andersen, Norsk Våpenhistorisk Selskap, Oslo 2003, ISBN 82-90867-20-4.
8. *Armésoldat 1959* (uddrag) - en svensk pendant til den danske Lærebog for Hærens menige), fundet i et svensk internetdebatforum under SoldF.com.
9. Pansarcentralen v/Thorleif Olsson.
10. Grön Radio - Ett virtuellt museum om Svenska militära radiostationer.
11. En sammanställning över arméns lätta radiostationer 1920-1960-talet af Sven Bertilsson, Försvarets Historiska Telesamlingar.
12. *Historic Military Vehicles Directory* af Bart Venderveen, After the Battle, London 1989, ISBN 0900913-57-6.
13. På et tidspunkt var en større billedsamling tilgængelig via fra Wermlands Militär Historiska Förenings hjemmeside, men det har desværre ikke været muligt for mig at efterspore denne kilde.
14. *Militaria - Svensk Militärhistoria* v/ Hans Högman - en god indgang til svenske militære enheder, herunder deres navne og numre.

15. Swedish Army Infantry Division 1-8 af Ola Spang. Dokumentet anføres at være et uddrag af en kommende bog om den svenske hærs organisation i det 20. århundrede, offentliggjort i regi af den indiske hjemmeside Orders-of-Battle. Oplysningerne er måske ikke troværdige på alle områder.

Supplerende materiale om periodens svenske forsvar

- Operation Rädde Danmark
- Den svenske hær 1939-1945 - Pansertropperne
- Den svenske hær 1939-1945 - Artilleriet
- Den svenske hær 1939-1945 - Luftværnsartilleriet
- Den svenske hær 1939-1945 - Ingeniørtropperne
- Den svenske marine 1939-1945 - Flåden
- Den svenske marine 1939-1945 - Kystartilleriet
- Det svenske flyvevåben 1939-1945 - Operation Rädde Danmark
- Det svenske flyvevåben 1939-1945 - Forsøg med luftbårne enheder

Per Finsted

Noter:

- 1) Tak til Mats T. Persson, der har bistået mig ved identifikation af kanon og kanontraktorer. Kanonen og kanontraktorerne er nærmere omtalt i *Den svenske marine 1939-1945 - Kystartilleriet*.
- 2) Kommandostandere for divisions- og højere chefer samt selvstændige brigader blev indført i 1943; udgik af brug i 1960. Kilde Ceremonireglemente för Försvarmakten, 2003.
- 3) *Skånska kavalleriregementet* blev i 1942 omdannet til *Skånska pansarregementet (P 2)*, men om dette havde indflydelse på afdelingens organisation foreligger ikke p.t. oplyst.
- 4) Fra Svenskt Militärhistoriskt Biblioteks hjemmeside.

Tillæg - En infanterigruppe i 1944

Gruppefører

Maskinpistol m/37-39

200 patroner m/39

Magasintaske til 4 magasiner (+2 i rygsæk)

Bajonet

Livrem

Feltlygte

Kompas

Signalfløjte

Korttaske

Papir, blyant, signalblanketter, notesbog (styrkeliste)

Æske med fodplejesager

Pigtrådssaks

20 m snor

Næstkommanderende/gruppe

Maskinpistol m/37-39

Geværskytte (forsyner)

Gevær m/96 m/bajonet og tilbehør

80 patroner, opladt i 4 maskingeværmagasiner

Magasintaske, livrem og bæreseler

Øksehakke

Finskytte

Finskydningsgevær m/41 med bajonet og tilbehør

80 patroner, heraf 40 panserpatroner

Kikkertsigte, i bæreanordning af metal

Patronbælte

Feltspade

Geværskytte

Automatgevær m/42 med bajonet og tilbehør

80 patroner

Patronbælte

Feltspade

200 patroner m/39

Magasintaske til 4 magasiner (+2 i rygsæk)

Bajonet

Livrem

Øksehakke

Maskingeværskytte

Let maskingevær m/37

80 patroner, opladt i 4 maskingeværmagasiner

Værktøjstaske 1

Magasintaske, livrem og bæreseler

Hjælper

Gevær m/96 m/bajonet og tilbehør

80 patroner, opladt i 4 maskingeværmagasiner

Værktøjstaske 2

Vekselpibe

Magasintaske, livrem og bæreseler

Feltspade

Geværskytte

Automatgevær m/42 med bajonet og tilbehør

80 patroner

Patronbælte

Feltspade

Geværskytte

Gevær m/96 m/bajonet og tilbehør

80 patroner

Magasintaske

Feltspade

Geværskytte (gruppepioner)

Gevær m/96 m/bajonet og tilbehør

80 patroner

Patronbælte

Feltspade

Høreværn

Vandpose

Ovenstående oplysninger stammer fra Kilde 6.